

JOSEP CLOTET

Mecànic tèxtil i acordionista

Francesc Marimon

Si us agrada parlar amb els vells músics del país, no deixeu d'anar a veure l'acordionista Josep Clotet; viu al carrer Bonaire de la Geltrú. Empetitit pel pes de tants anys, es resisteix a abandonar l'acordiò i a deixar d'intentar fabricar-ne un de millor; es resisteix a no dir el que pensa sense embuts.

Comparat amb quan jo vaig començar, per desgràcia ara la gent hi entén menys de música, sobretot als *puestos* de pagès, perquè quan jo vaig començar tothom et demanava un *vals mussette*, perquè jo en tocava algun de malament, però agradava molt, agradava moltíssim, i ara ningú no te'l demana, ara ningú sap què és un *vals mussette*, ara volen el «Cielito Lindo». Ara volen això, les coses més ordinàries que es tocaven en aquell temps; això és el que els agrada ara.

La gent hi entenia més, de música. Mira, jo anava al ball, per exemple, anava a treure el cap al ball, i em podia venir un *tio* i dir-me: «Hosti, tu! quin trompeta el de l'altra dia!», o «Aquell *acordeón*, com improvisava!». Ara ningú ho diu, aquest improvisa o aquest toca bé, ara la gent no hi entén res, completament res. Tant se'ls en fot si toques gravat o no, no ho saben; al que toca gravat li van a donar la mà per lo bé que ha tocat, estic fart de veure-ho, fart de veure-ho.

Son pare era violinista. Ell va començar treballant a la mina, i després es va passar al tèxtil, de mecànic, suposo que d'aquests que si cal una peça, la fabriquen, i si convé fabriquen primer la màquina necessària per fabricar la peça. Devia tenir l'esperit de músic i les mans de

joier; devia venir de pagès, sinó, no hagués sigut tan autònom i espavilat.

Jo vaig començar a tocar en els temps de misèria d'acabada la guerra, quan tenia 14 anys. Havia vist els acordionistes de carrer que passaven per Cardona, es posaven en una cantonada i nyigo-nyigo, i jo, hosti què és maco! És maco, fins que em vaig comprar un acordiò diatònic, d'aquests de fabricació valenciana. No tenia marca —«marca no t'hi fixis»— i vaig començar a tocar a pagès i on es presentés. El diatònic no l'he tocat mai bé, i l'altre tampoc! L'altre no l'he estudiat mai. Havia estudiat una mica de piano quan era jove, no gaire, i m'anava més bé el de piano, perquè en això d'estirar i arronsar no hi entrava. L'acordiò de teclat tothom el toca més o menys, però el

diatònic sembla com si introduir-s'hi hagi de costar més. A part, a mi m'agrada més el de piano per l'assumpte dels baixos: jo m'hi fixo, en aquells de Texas, i els baixos fan rac-rac i prou. Jo es veu que encara m'enrecordo del diatònic, i amb l'esquerra també faig rac-rac.

Tocàvem als poblets de pagès de la perifèria de Cardona, almenys he comptat de trenta a quaranta pobles on anava, i a la majoria de pobles a peu amb l'*acordeon* a l'esquena. Vaig anar molt de temps amb un bateria, un que n'hi deien «el monestir de Cardona», que portava una mula, i posàvem la bateria i l'acordiò a la mula, i en acabat, a la una o a les dues de la nit, cap a Cardona, on podíem arribar fins i tot a la vora de les vuit del matí, just per canviar-se i cap a treballar! Bastant més endavant vaig tenir una bicicleta, i des-

prés una moto, i al final un *dos cavalls*. També vaig tocar amb un que es deia Soto, i aquest anava molt bé perquè era molt dinàmic, tenia moltes tables, en sabia molt de xerrar, i era molt simpàtic, allò que en diem molt animalot, i feia riure, i això agradava moltíssim i teníem un èxit gran. Després me'n vaig anar cansant, perquè haver de tocar sense micròfons era pesadíssim, i et quedava la mà esquerra que no podies ni bellugar el braç, i me'n vaig anar cansant. Llavors em vaig posar en orquestres, es guanyava menys però era feina quasi tots els diumenges de l'any.

M'agrada la gent que sap explicar el que ha viscut. No puc deixar de fer-li preguntes encara que n'intueixi la resposta. Què tocàveu? D'on ho traieu? Quin ambient hi havia al ball?

En aquells temps de què parlo, de quan jo vaig acabar la *mili*, es ballava vals, pasdoble, fox-trot i alguna rumba. De tangos, s'acostumava a tocar-ne un o dos, i encara es fa, no se'n tocaven molts, la base del ball era el fox-trot, i encara ho és. El tango només es tocava quan s'acabava el ball. Deien: «Vinga, noi, tango i vals!», i havies de tocar un tango i un vals jota o el que fos, i vinga, s'ha acabat el ball.

Un ball durava... depèn... Als balls de nit hi havia el que en deien el sarau, que començava a les deu del vespre i de vegades acabava a les set del matí. Jo n'havia fet molts d'aquests, una mica de mitja part, i tornem-hi. Llavors, et trobaves que la gent se n'anava, però quedaven set o vuit paparres que no els en treies ni fum dels sabatots, i aquests et feien tocar fins que els donava la gana a ells. Sovint ja havien cantat els galls i estava ben clar...

A Cardona, me n'anava a casa del director de l'Orquestra Garrofes, que érem molt amics, i em deixava les partitures que li enviaven per correu, i el ball que jo sabia que estava de moda, el copiava a llapis. També tocava molt d'orella, però va millor tenir el paper, vas més ben guiat. L'Orquestra Garrofes de Cardona era molt famosa, agradava molt, duia 4 saxos, 3 trompetes, 2 trombons i després el piano, que el Garrofes era un superpianista. Jo anava a comprar una partitura a Barcelona, li posava al davant i la tocava a primera vista, bé, almenys a mi m'ho semblava.

Ara arriba el seu fill, el Paco Clotet, i em quedo parat en sentir-los parlar en castellà entre ells. És també un reconegut acordionista, i el que diu el fill tampoc té desperdici.

Si jo pogués tocar el que vull, primer és que hauria de saber-ne més. Però em conformo, no tinc manies, i val més un *bolo cutre* que no la majoria de feines que la gent fa. Això de poder tocar el que vols són coses de quan tens 20 anys, de quan tens ambició i tot això. Quan en tens més de 40, només de tocar ja et conformes. Si haig de tocar el «Cielito lindo», el toco sense cap mania. Amb el temps te n'adones que hi ha música més bona i més dolenta, però és complicat de saber què és bo i què és dolent, i en canvi és més fàcil de saber quan la música està ben tocada i quan no. Llavors, tu ho intentes fer bé i ja està; és una gran sort poder tocar, una gran sort.

El món de l'acordiò és com una secta, és molt aïllat de tot. Els acordionistes estan marginats pels mateixos músics. Els acordionistes d'abans sempre toquem sols, som com autistes: a mi m'agrada tocar, i ja està, tu, si puc toco acompanyat i si no, toco sol.

Ja no sé a qui dirigir-me, però no hi ha problema. Com els passa als músics, quan la conversa està escalfada els temes surten sols.

(PARE) La gent escoltava la ràdio, em deien: «Oh! aquells *mussets* de Ràdio Andorra!» Els balls de moda i tot això la gent ho aprenien de seguida de la ràdio, perquè, és clar, la televisió no va sortir fins a mitjans dels anys cinquanta. Llavors la cosa va anar canviant, canviant de bo a dolent. La gent no hi entén res, perquè jo m'hi fixo; toques una peça ben tocada, ben tocada, i *ni fu ni fa*, toques un *crasto* de ball, i collons, quins aplaudiments! Aquests que guanyen tantes *peles*, com més malament toquen, millor; si jo també m'hi he trobat: de vegades he tocat expressament malament, i m'aplaudeixen com a bèsties.

(FILL) Jo estic intentant tocar el de botons per dues raons: primer, perquè sona millor, no sé per què, i segon, perquè l'acordiò de tecles està desapareixent. Només queden

quatre vells, com ara algun que fa ball per la muntanya, però ara tot és de botons. De la mateixa manera que abans de la guerra quasi tot eren acordions de botons, i es va imposar la moda del piano; fins als anys vuitanta tot era piano, doncs ara està tornant a canviar.

Li haig de preguntar al Josep Clotet per la seva faceta de constructor d'acordions, perquè sempre he admirat la feina dels luthiers. No sols construeixen instruments, sinó que aquests són posats a prova profundament. Si no estan molt ben fets, l'instrumentista de seguida ho nota. I la construcció de maquinària dels acordions de teclat és molt complexa. Demaneu a un acordionista que us ensenyi els centenars de filferros entrellaçats que té al cantó esquerre...

(PARE) Jo vaig començar a fabricar acordions pels anys cinquanta. En vaig fabricar tres o quatre, i és clar, els primers eren més deficients, i me'ls anava venent. Cada vegada, però, em sortien més bé, i finalment, a l'any seixanta, vaig fer el que a mi em va agradar i me'l vaig quedar, i encara el tinc, encara el toco. Ara n'estic fent un que ja tinc bastant adelantat. [Li pregunto si fins i tot es feia la manxa]. La manxa primerament me la feia jo, perquè els tècnics que coneixia de Manresa no en feien, els hi comprava el cartró fibra, i és clar que no eren manxes com les manxes actuals, però eren manxes que també manxaven. Em vaig

haver de fabricar com un aparell perquè em sortissin els plec ben iguals. Aquelles manxes no eren com les d'avui en dia, avui dia també hi ha marques deficients, perquè totes les marques que no siguin italianes són deficients. El Carlos Barau també en feia.

Heu dit Carles Barau, era un del Poble Sec?

Sí, sí, del carrer Magallanes; en aquells moments a Barcelona hi havia el Marcelino Nadal, l'Estantislau Blascu, el Carles Barau i després l'Auxencio Fernández i el Mariano Velázquez, que a aquest jo li comprava material, i ara hi ha un tal..., tu, com es diu el d'ara?... Grau, Grau.

(FILL) Mon pare només et parla d'ara i tu vols que et parli d'abans, doncs et contaré una anècdota d'abans. El meu pare és un tio que fa molts experiments, i hi havia un acordionista a Solsona, fill de família rica, que volia un acordió dels més grossos que es fabriquesin. Va amenaçar a sa mare que si no li comprava un acordió d'aquests, se suïcidava i, és clar, la seva mare li va comprar. Això deuria ser l'any 1933 o 1934, i li va costar 4.000 peles d'aquella època, una barbaritat. Era un Paolo Soprani que va haver d'encarregar expressament a Itàlia. Va passar el temps, al final aquest tio no estava bé del cap i es va acabar suïcidant. Aquest acordió va passar a mans

del meu pare i l'home no va tenir altra idea que tallar-lo pel mig, fer-ne dos, i els va vendre per separat! Amb el que valdria ara si encara el tingué sencer!

No puc evitar treure un dels temes que el tenen més amoïnats, i amb raó. Com en tot el que ha dit, m'admiro de la seva anàlisi, potser incompleta, però gràfica i encertada.

A Catalunya no se sap, però jo calculo que hi ha 3.000 practicants d'orgue electrònic. Avui l'acordió s'ha perdut molt, perquè això d'haver-lo de portar i nyigo-nyigo. En canvi, portar un orgue i posar-hi un disquet, i fer veure que toques, i toques aquí i encabent fas una esgarrapada a un altre cantó, va molt bé. Aquí n'hi ha un que toca i agafa el micro amb la mà, i es pentina, sempre sense deixar de tocar. Qualsevol estira i arronsa! És a dir, la majoria dels que practivaven l'acordió l'han anat abandonant i s'han passat a l'orgue, no cal dir res més.

Però la conversa continua encara que la cinta del K7 ja s'hagi acabat. Toca. M'ensenya l'acordió a mig construir i em faig creus de la precisió que té cada peça, cada engranatge, cada eix. Me'n vaig pensatiu al taller d'un amic que hi ha ben a prop. M'acollirà enmig de l'olor de fusta dels seus instruments a mig fabricar i em donarà una visió diferent de la vida i dels personatges singulars que aquesta sempre té amagats.

PACO ROCA

Camí La Bola, 55
46800 Xàtiva (València)
Tel. 678 567 862
Particular 96 227 61 04

Construcció de:

- Falles
- Fogueres
- Gegants i cabuts
- Dracs
- Restauracions artístiques
- Decoracions

